

virkelig tvinge Islænderne til at arbejde selv og tilveiebringe Midler til deres eget Underhold og Sikkerhed, saa skal man ikke gjøre det muligt for dem at leve, som de hidtil have levet, derved at Alt, hvad de troe at trænge til, tilfikkres dem enten vedvarende eller midlertidigt af den danske Statskasse.

Ploug: Der er i det klare og smukke Foredrag, vi hørte af den ærede 2den Lands- thingsmand for Kjøbenhavn (Krieger), kun et eneste Punkt, hvorved jeg beder om Tilladelse til endnu at turde gjøre en Bemærkning. Det er den Forklaring, det ærede Medlem gav af Udvalgets Forslag, nemlig at dette faste Til- stund udtryffeligt var bestemt til at anvendes til den øverste stedlige Administration, hvorved han da meente, at den danske Stat vilde komme omtrent i samme Forhold til Island som England til forskjellige af sine Vilande, fordi man derved vilde tilfjendegive, at Is- lænderne ikke have nogen Ret til et saadant Tilstund. Jeg har nu til § 5. stillet det For- slag, at der foruden til den høieste overord- nede Forvaltning ogsaa skulde ydes et Bidrag udtryffeligt til det høiere Skolevæsen, idet jeg ikke troer, at Udvalget eller det ærede Med- lem har Ret i, at Islænderne ikke have noget Krav paa Tilstund dertil. Det lærde Skole- væsens Gods og Giendele bleve bortsolgte i Genhold til allerhøieste Resolutioner af 29de April 1785 og 2den Mai 1804. I den første af disse Resolutioner, hvorved Skolen paa Skalholt flyttedes til Reykjavik, hed det: „Vi vilde tage det til Stiftelsen henlagte Gods til Os og lade samme sælge for Børes Reg- ning og derimod anvise enhver af Vedkom- mende en bestemt Underholdning i Penge af Børes Casse.“ Endnu bestemtere hedder det i Resolutionen af 2den Mai 1804, at Rente- kammeret skal tage under Overveelse, „hvor- ledes der ligesom for Reykjaviks Skole kan bestemmes et reglem enteret Fond for for- nævnte nye Skoleindretning, saaledes at samme paa den ene Side kan blive tilstrækkeligt til Indretningens fornødne Udgifter og paa den anden Side ikke blive til Tab eller Byrde for Børes Kasse“. Jeg troer dog virkelig, at disse Regjeringsstilsagn give Islænderne idet-

mindste en moralsk Ret til at faae nogen Understøttelse til deres lærde Skolevæsen, og medens jeg ikke veed, hvorledes Udvalgets For- slag om 15,000 Rd. vil strække til den over- ordnede Forvaltning paa Landet selv, — jeg veed ikke, om det ærede Udvalg har anstillet en Beregning derover — vilde det i alt Fald blive for Lidt til ogsaa at bestride det lærde Skolevæsen, saameget mere som Islænderne — hvad jeg allerede i Lovdags tillod mig at bemærke — trænge til mere udvidede Dan- nelsesanstalter, end man let tænker sig her, idet de maae kunne uddanne ikke blot deres Præster, men ogsaa deres Lovkyndige. — Med min ærede Collega for Kjøbenhavn, som sidder her ved Siden af (David), skal jeg ikke gaae ind i nogen handelshistorisk Disput; thi jeg er- kjender, at han kjender Handelshistorien bedre end jeg, og det Spørgsmaal ligger ogsaa læn- gere horte. Kun maa jeg bemærke, at jeg ikke veed at have betegnet just Islands Han- delsmonopol som vanvittigt, men jeg har i det Hele betegnet Datidens Handelspolitik saale- des, og der er jo mange andre Exempler paa forkeerte Handelsgrundsetninger, som — deri har det ærede Medlem fuldkommen Ret — ere blevne til paa Grund af stedlige Fornø- denheder, da man i Middelalderen ikke kunde vente, at en saa fjernt D. som Island skulde blive forsynet, uden at der blev truffet særegne Foranstaltninger dertil. Jeg skal heller ikke disputere med det ærede Medlem om Kjøben- havns Begunstigelser. Jeg troer vel, at det kan siges, at ligesom efter et gammelt Ord- sprog den, der kommer først til Mølle, faaer først malet, saaledes er Kjøbenhavn ogsaa paa flere Maader bleven begunstiget som Følge af, at den er Regjeringens Sæde; men den har ganske vist maattet betale Begunstigelsen med Indskrænkninger, saa at det er et stort Spørgs- maal, om den egentlig i Realiteten har vun- det Noget derved. Derom skal jeg imidlertid ikke tale, thi det har slet ikke været min Me- ning at ville anklage Regjeringen for, at den har givet just kjøbenhavnske Handelshuse de islandske Handelssteder for godt Kjøb; jeg vilde kun forklare, at Islænderne ikke selv vare komne til at benytte den Frihed, der i 1787 blev given. Ganste vist har det ærede Med-